

MARIBORSKI DELAVEC

Političen list.

Naročnina znaša:

Z dostavljanjem na dom ali po pošti K 5'50 mesečno.
četrtletno K 16'50.
Če si pride naročnik sam v upravnishvo po list: Me-
sečno K 5'— — Inserati po dogovoru.

List izhaja vsak delavnik po 16. uri po-
poldne z datumom drugega dne.

Posamezna številka stane 30 vin.

Uredništvo in uprava:

Narodni dom (vhod iz Kopališke ulice)

Telefon št. 242.

Ob obletnici smrti dr. Kreka.

Začela sva (z dr. Krekom) govoriti, kako bomo organizirali novo državo, omenil sem, da bo nastalo vprašanje, če federalizem ali centralizem. »Samo centralizem,« mi odvrne odločno. »Vsak federalizem je reakcionarstvo.« Pozneje sem o tem razmišljal in iskal vzgledov v zgodovini. Vsi reakcionarni plemeni-
taški upori zoper vladarje in državo so stali vedno v znamenju socialnega in kulturega nazadnjaštva. V resnici so danes federalisti skrajni komunisti, ki stoje pod sugestijo neizvršljivih teorij ali pa pristaši nazadnjaškega fevdalnega sistema. Država, ako hoče biti zdrav organizem, mora biti urejena centralno in celo zedinjene države so prežete enotnega duha in urejene v enotnem sistemu.

(Dr. Leopold Lenard: Zadnji sestanek z dr. Krekom. »Straža« št. 80.)

Ob obletnici dr. Krekove smrti, ki je prvi jasno in javno zahteval naše ujedinjenje, je njegov prijatelj dr. Leopold Lenard napisal zgoraj na-
vedene pomenljive besede.

Demokratska stranka je napisala na svoj prapor centralizem, ker dobro

ve, da si moremo edinole v centralno urejeni državi v resnici ohraniti svoje ujedinjenje, svojo državo, ki je bila sestavljena iz treh plemen troimen-
skega naroda. Nasprotniki centralizma sicer trdijo, da je centralizem v Jugoslaviji spričo različnih plemenskih tipov, vsled različnih značajev ljudstva, vsled popolnoma različnih gospodarskih, političnih in kulturnih odnošajev toliko kot raztrganje trenutno izvršene državne enotnosti, ter zahtevajo federalistično uredbo države. Toda ravno nasprotno je res. Federalizem bi pomenjal raztrganje državne enotnosti, ker bi se potem morale ustvariti nebroj avtonomističnih držav v državi, ki bi vsaka za se živela svoje dosedanje politično, kulturno in gospodarsko življenje naprej.

V našem Narodnem predstavništvu imamo faktično mnogo strank, ki se zavzemajo za federalizem. Prednačijo Hrvati, ki razen hrvaško-srbske koalicije še vedno sanjajo svoj zgodovinski sen o Veliki Hrvaški. Ta hrvaški separatizem je šel tako daleč, da je eden izmed

voditeljev Narodnega kluba in kandidat za hrvaški banski stolec dr. Laginja zahteval samostojno domobransko armado za Hrvaško.

Pa tudi nekatere srbske stranke so v gotovem oziru za federalizem.

V zadnjem času so se pa v Narodnem predstavništvu pojavile nevarne struje, ki hočejo na vsak način federalizirati našo državo. Nesrečna trimesečna ministrska kriza in pa čisto strankarsko-politični interesi so porajali to za našo državo nevarno stremljenje.

Pakt, ki ga je sklenil Protić pri svoji ponesrečeni misiji z »Narodnim klubom« in ki ga je podedoval Trifković, je vseboval federalistično uredbo države. In značilno je, da je, kakor poročajo, pri tem paktilranju igral prvo violino dr. Korošec. Dobro razumemo ta preobrat. Naši klerikalci so prišli do prepričanja, da jim Beograd ne bo dal nikdar onih pripomočkov, da bodo absolutno zagospodarili po Sloveniji, kakor so pod starim avstrijskim režimom na Kranjskem. Spoznali so, da v Beo-

Veliki mogul.

Angleški spisala A. K. Green.

(Dalje).

(62)

»Naziranja o tem so različna. Njegovi prijatelji ga označujejo kot pohlevnejšega človeka na svetu, ki bi brez svoje prirojene praktične spretnosti nikdar ne mogel upravl-
ljati velike hiše, ki mu je zaupana. Njegovi sovražniki — tudi teh smo par izsledili — pa izpovedujejo nasprotno, namreč da niso imeli nikdar zaupanja v njegov tihi značaj. Ta se ne strinja z okoliščino, da je začet-
koma petdesetih let kopal zlato v Kaliforniji. Vi vidite, da sem vam vse povedal, kar smo izsledili. Vsled tega hočem tudi pripomniti, da je bila za nas strast tega navidezno pod-
ložnega, v resnici pa vročkrvnega upravitelja do žene, ki se napram njemu ni nikdar dru-
gače obnašala, kakor z razžaljivo prezirlji-
vostjo, oporišče, s katerim smo se morali baviti. To je še pospešil odgovor na brzo-
javko, ki smo jo snoči odposlali strežajki gospoda Fairbrotherja.

Pri teh besedah je prijel za majhen, rumen kos papirja, ki je ležal na njegovi pisalni mizi, ter mi ga dal. Čitala sem besede: »Upravitelj zapustil gospoda Fairbrotherja v El Moro. Od tedaj ničesar več o njem slišali.

Aneta La Serra.

Za Abnerja Fairbrothera.

»V El Moro?« sem vskliknila, »tedaj je pa bilo dovolj časa — —«

»Zanj, da je prišel še pred umorom v New York. Gotovo! Moral se je poslužiti edinole hitrih zvez!«

Trinaisto poglavje.

Ničesar nisem pripomnila k tem raz-
kritjem nadzornikovim, čeprav mi je srce mrzlično bilo. Gospod Gryce je z največjim zanimanjem motril tapeto, kakor da bi ga ves pogovor nič ne brigal.

Čutila sem, da še nisem zadostno raz-
umela namer in misel nadzornikovih, da bi govorila. Moj molk mu je menda ugajal. Na vsak način me je še prijaznejše pogledal, ko je nadaljeval:

»Tega Searsa moramo dobiti, ker je, če drugega ne, saj važna priča. Iščejo ga povsod. Mi upamo, da bomo še pred večerom kaj izvedeli o njegovem bivališču, to se pravi, če je v mestu. Zazdaj smo vsi — — pre-
pričan sem, da vi tudi! — — veseli, da nam ni treba nadlegovati tako visokega gospoda, kakor je gospod Grey«.

Gospod Gryce je zamišljeno kimal, rekel pa ni ničesar.

»In gospod Durand?« sem vsled tega vprašala. »Kakšno korist ima od tega?«

»Moral bo počakati, da se stvari raz-
vijejo. Ne vidim nobene druge možnosti, moja draga gospodična«.

Rekel je to v prijaznem tonu. Jaz pa sem povsila glavo.

Čutila sem, da bi naju to večno čakanje do smrti izmučilo. Gospod Gryce, ki je videl moj obup, mi je pobožal roko ter dejal: »Ne izgubite poguma. Dovolj ste izvedeli, da vi-
dite, da ni nikdar pametno, izsiliti kaj«.

Potem je pripomnil nadzornik, morda, da me nekoliko ožunači: »Še nekaj malega moram povedati, kar vas bo skoro gotovo zanimalo. Gre za natakara Wellgooda, ki ga je, kakor se spominjate, priporočil Sears. Pri mojem pogovoru z Jonesom se je izkazalo — takrat seveda za me, kakor tudi zanj popol-
noma postranska stvar — da je bil natakara, ki je prihitel ter pobral diamant, ki ga je spustil na tla gospod Grey, ravno ta gospod Wellgood. To morda ničesar ne pomenja. Jones ni smatral tega za važno — vendar sem vam pa hotel to povedati, ker vas hočem nekaj vprašati, kar je s tem v zvezi. Vi se smejete?«

»Ali sem se smejala?« sem nedolžno odgovorila. »Ne vem, zakaj«.

(Dalje prih.)

gradu nimajo pravega zmisla za naš slovenski klerikalizem, kar so prav jasno pokazali z načrtom šolske reforme. Če bi pa prišlo do federalizma in bi postala Slovenija popolnoma avtonomna, tedaj, vsaj klerikalci tako mislijo, bi se široko odprla vrata našemu klerikalizmu.

In če sledi danes v Beogradu kriza krizi, če groze naši klerikalci celo s parlamentarno stavko, ne gre pri tem za drugega, nego za veliko klerikalno Slovenijo in veliko Hrvaško pod banom dr. Laginjo.

Ob obletnici smrti dr. Kreka je učenec izdal svojega mojstra. »Vsak federalizem je reakcionarstvo«, je rekel ranjki dr. Krek. Mi pa pravimo: federalizem je: finis Jugoslaviae.

Begunski shod.

Dne 5. t. m. se je vršil v Ljubljani v veliki dvorani hotela Union izredno dobro obiskan shod beguncev ter izseljencev iz vseh po Italijanih ter Nemcih zasedenih ozemelj. Svoje zastopnike so poslali na ta shod skoro vsi begunci, ki se nahajajo po večjih in manjših mestih naše svobodne domovine; tako Maribor, Ptuj, Celje, Ljutomer itd. Shoda se je udeležil tudi član naše pariške mirovne delegacije, tržaški državni poslanec dr. Rybač. Shodu je predsedoval dr. Vodopivec, ki je bil pri volitvah v začasni »Narodni svet« za zasedeno ozemlje tudi soglasno izvoljen za predsednika. O političnem položaju je poročal dr. Krmpotič; govorili pa so razen drugih tudi predsednik begunskega sveta g. Merljak in vodja pisarne za zasedeno ozemlje dr. Fornarovič. Soglasno se je na to sprejel predlog, da se odpošlje zastopnikom velesil v Parizu protest proti zasedbi našega narodnega ozemlja po Italijanih, ter drugi, ki se odpošlje v Beograd in ki se izreka proti žalostni strankarski borbi v naši mladi državi, ter jo najodločnejše obsoja, in resolucije: glede begunske iredentistične organizacije, stanovanske bede ter o begunskem vprašanju sploh. Na tem shodu se je tudi sklenilo, da se osnuje za begunske interese poseben list, za katerega uresničitev pa bo treba skoraj zbrati tiskovni fond. Kot delegata mariborskih beguncev ter izseljencev, sta se udeležila shoda prof. Ribarič ter dr. Lénart.

Politične vesti.

Iz zasedenega ozemlja. Razne vesti vedo povedati, da Italijani v zasedenem ozemlju svoje čete zelo ojačujejo in to vsled strahu pred Jugoslovani, ki da tudi zbirajo ob demarkacijskih črtah svoje čete. V Italiji se splošno govori, da bodo Jugoslovani napadli d'Annunzia ter ostala sporna ozemlja. »Corriere della sera« poroča, da se zbirajo v Bakru jugoslovanski prostovoljci ter komitaji, ki presegajo po številu že 2000 mož. Švicarske vesti pa celo trdijo, da se v Dalmaciji že vrše boji med našimi ter laškimi četami. Ernest Lafout piše v »L'Humanité«: Vojna spletk in političnih pustolovščin je na dnevnem redu še danes. Prava, pravcata vojna pa izbruhne jutri med Italijo in Jugoslavijo za nadvlado na Jadranskem morju. Evo, to so prve srečne posledice mirovne

pogodbe. Vestí, da Lahl koncentrirajo svoje čete za dem. črto potrjujejo tudi potniki, ki prihajajo od one strani. Tako pripovedujejo da je Vipavska dolina nabito polna arditov, ki so pravi strah našega ubogega ljudstva in ki tudi po vinogradih in sadovnjakih napravljajo našim kmetom neprecenljivo škodo. — Blokada Reke, ki jo vrše na eni strani laške regularne čete, v zalivu ententne vojne ladje, proti celini pa naše jugoslovanske čete, povzročajo Rečanom mnogo skrbi. Pomankanje in draginja rastela dan na dan bolj občutno. Tako je cena enemu jajcu že dosegla lepo višino 5 K. Nam se zdi, da se jim bo kmalu izkadilo iz glave ono pustolovsko navdušenje: »Flume e morte!« kadar se bo šlo res za smrt od lakote. Vederemo!

Kompenzacijska pogodba z Avstrijo se razveljavi. Kakor poročajo iz Beograda se pred kratkim sklenjena kompenzacijska pogodba, o kateri se je zadnje čase toliko govorilo razveljavi. Vzrok temu je ta, da Avstrija ni pravočasno deponirala potrebne valute pri v to določenih bankah, ker ni dala na razpolago potrebnih vagonov in končno tudi radi tega, ker se je razmerje med našo ter avstrijsko krono zadnji čas zelo spremenilo. Ako se to res zgodi, potem ostane 8000 vagonov krompirja in 7000 vagonov žita v naši državi za domačo uporabo. Istotako se misli tudi uvesti carino na izvoz žita in moke; tako bi se naše življenske razmere silno mnogo izboljšale.

Dnevne novice.

Nedeljski shod. Poslanci Demokratske zajednice so delali zadnji čas velike shode po srbskih in hrvatskih mestih. Vsi shodi so sijajno uspeli. Tak shod bo v nedeljo dopoldan v Mariboru in popoldan v Ptuj. Slovenci! Udeležite se shoda v polnem številu in dokažite, da Maribor zvest stoji na braniku naše države!

Klerikalna informiranost. Ljubljanski »Večerni list« je napisal dolgo klobaso pod naslovom »Veliki kapital kupuje«. Tam dolži Jadransko banko, da hoče nekako monopolizirati tiskarsko obrt ter dobiti s tem časopisje v svoje roke. Trdi namreč, da je Mariborsko eskomptno banko prevzela Jadranska banka, ki ustanovi v Mariboru podružnico. Iz te trditve zaključuje, da je Jadranska banka s svojim kapitalom udeležena tudi pri nakupu Kralikove tiskarne v Mariboru. Nato pa začne po stari klerikalni navadi sumničiti in udrihati. Če bi pa »Večerni list« povprašal na pravem mestu, predno prične hujskati, bi prišel do popolnoma drugega zaključka, Jadranska banka je pač prevzela eskomptno banko, toda Štajersko eskomptno banko, ki pa z nakupom Kralikove tiskarne ni v nikaki zvezi. Toda ne gre za Jadransko banko, gre za Demokratsko stranko, ki se je pričela gibati, da obhaja klerikalce zona. In Demokratska stranka danes ve, zakaj dela in zakaj se bori. Bori se predvsem za obstoj naše ujedinjene države, ki jo hočejo klerikalci razkosati iz edinega vzroka, ker jim njihova klerikalna pšenica v Beogradu ne gre v klasje. In že danes povemo, da bo klerikalna stranka morda v kratkem doživela še več in večjih razočaranj.

Klerikalno delovanje za Jugoslavijo. Načelnik Jugoslovanskega kluba in predsednik Slovenske ljudske stranke, dr. Korošec je napram dr. Draži Pavloviću izjavil, da njegov klub ne vstopi v njegovo vladu, ker mora Trifković dobiti zadoščenje s tem, da se zopet njemu poveri vlada. Nam se zdi nekoliko preveč. Trifković je hotel namreč z zahrbtno intrigo in lažjo preslepiti regenta. Regent je pa to v pravem času izpregledal ter na lep način odslovil Trifkovića. Zdaj pa naj regent na zahtevo dr. Korošca prosi Trifkovića za odpuščanja ter mu zopet poveri sestavo ministrstva. Nam se zdi, da beogradski zrak ne učinkuje prav dobro

na Koroščevo zdravje. Te nezaslišane zahteve regent seveda ne bo izpolnil. To tudi dr. Korošec popolnoma dobro ve. Vsled tega je zdaj popolnoma po slovenskoklerikalnem načinu zavijtel gorjačo ter zagrozil. Kakor izve zagrebški »Jutarnji list«, pa tudi drugi listi, je dr. Korošec zapustil Beograd ter namerava sklicati slovenski zbor. To se pravi: Dr. Korošec hoče sklicati klerikalni zbor ter pričeti z razdiranjem naše mlade države edinole vsled tega, ker se niso izpolnile vse klerikalne želje in ker regent ni prosil Trifkovića odpuščanja. Ta korak je pokazal dr. Korošca v pravi luči. Dolgo časa se je blestel v žarkih dr. Krekovega nimbusa, kakor hitro je pa prišel zopet v praktično in resno politično delo, ga je obsenčila senca dr. Šusteršičeva. Toda na teh potih ne bo žel več one slave, ki jo je žel kot nehvaležni dedič dr. Krekovega duha in dela.

Klerikalcev ne zanima več usoda države. »Slov. Narod« poročajo iz Beograda, da je dr. Korošec objavil svoj in svojih ljudij desinterese na daljni usodi države in da je odpotoval iz Beograda. Mi smo to že zdavnaj vedeli, da se klerikalci še nikdar niso brigali za blagor države, marveč edinole za interese klerikalne stranke in pa za interese posameznih svojih pristašev.

Klerikalni poslanci pojdejo iz Beograda. Pišejo nam: V listih čitam, da nameravajo oditi naši klerikalni poslanci iz Beograda. Nekateri listi se zaradi tega vznemirjajo. Jaz sem pa mnenja, da naj bodo v Beogradu veseli, da se bodo iznebili teh ljudi, ki itak niso drugega delali nego zgago. V domovini bomo že obračunali z njimi. Kar poseben vlak naj jim dajo.

Razdiranje. Beogradske vesti pravijo, da bodo člani Narodnega kluba in demokratskih disidentov odpotovali v Zagreb, kjer bodo sklicali hrvatski sabor. Srbski radikalci nameravajo sklicati srbsko narodno skupščino — naposled hočejo seveda sklicati tudi bosanski sabor, dr. Korošec pa slovenski zbor, recte klerikalni shod. Tako daleč smo torej prišli po zaslugi naših klerikalcev. Ker ne bo Trifković min. predsednik in dr. Korošec prometni minister, naj vrag vzame Jugoslavijo. Toda vemo, da se jim to ne bo posrečilo. Naš narod se zaveda danes svoje svobode. In na vsak poskus le najmanj omajati temelje naše ujedinjene države, se bo odgovorilo tako, kakor zasluži tako delo, kateremu botruje nihče drugi nego dr. Šusteršič. Kako drugače pa piše dr. Koroščevo glasilo, ki hoče ali preslepiti narod ali pa tolče dr. Korošca samega po zobeh, ko pravi: »Od tega demokratičnega razmaha (ki ga je pričel dr. Krek) živimo danes vsi, vse stranke in vsi sloji na Slovenskem. Ta razmah naj seže dalje, objame našo celokupno državo in potem se bo razvila mogočna jugoslovanska ljudska stranka, njej paralelno naj gre razvoj jugoslovanske demokratske in jugoslovanske socialistične stranke, a vse skupine, ki niso zasnovane na idejni podlagi in na ljudski plasti, temveč samo na zastarelih predsodkih, okorenelih tradicijah in osebnih ambicijah, naj izginejo. V medsebojnem tekmovanju teh velikih idejnih skupin se bo razvijal napredek našega jugoslovanskega naroda.« Dr. Korošec in njegovi tovariši pa ravno nasprotno mislijo. Oni mislijo, da se bo takrat razvijal napredek našega jugoslovanskega naroda, kadar bo vsepovsod po Slovenskem zavladal edino zveličavni klerikalizem, ki je ravno nam Slovencem prinesel že mnogo blagoslova v obliki toče in nevihte.

Reka—Celovec. Razmere, ki so nastale v obeh po Italijanih ter Nemcih zasedenih mestih nam zadnji čas jasno dokazujejo, da se je vsaj nižje ljudstvo začelo jasno zavedati, kje da je njegova bodočnost, kje pogin. Ona nekoč tako sovražena Jugoslavija jim je danes eldorado, kamor so se jela obračati vsa njihova hrepenenja. Radovedni smo, če bodo si zavedeni, zaslepljeni in izkoriščani ljudje znali še pravočasno pomesti s svoje srede one site nacijske velikaše, ter tako rešiti sebe in svoje potomce neizogibnega propada in beraštva?

Za dijaško kuhinjo. Na gostiji Kovačič-Jurčec se je nabralo za dijaško kuhinjo v Mariboru 204 K. Hvala!

Gradec in Jugoslovani. Štajerska deželna vlada je izdala ukaz, da morajo vsi Jugoslovani, tudi dijaki, v najkrajšem času zapustiti mesto. Temu se je uprl naš zastopnik g. dr. Toplak ter zagrozil, da se bo za vsakega Jugoslovana, ki ga izženejo iz Gradca, izgnalo deset Nemcev iz Jugoslavije. Te grožnje se je deželni glavar dr. Rintelen prestrašil ter izjavil, da bo to odredbo preklinal. Sedaj pa zahteva ista štajerska deželna vlada vsak mesec 8 vagonov trboveljskega premoga za to, da bi smeli naši dijaki še nadalje posecati graške visoke šole. Imenitno!

Begunci in drugi, ki hočejo potovati v Italijo, oziroma zasedeno osemle, pozor! Ker se vsled odhoda italijanske misije iz Ljubljane, ni več moglo dobiti v Jugoslaviji veljavnih potnih listov za Italijo ter zasedeno ozemlje, se je obrnila naša vlada, da temu odpomore, potem našega poslanstva v Rimu na laško vlado ter izposlova, da se bodo odslej dalje potni listi, ki jih bodo izdajale naše oblasti vidirali od laških oblasti ednostavno na meji ob prekoračenju iste. Za potovanje iz Slovenije v Italijo so torej odslej veljavna dovoljenja, ki jih izdaja policijska oblast, potrjuje pa komanda dravske divizije.

Klerikalno tiskarno v Pragi, kjer so tiskali zadnjič monarhistične proglose, je država zaplenila ter jo dala na razpolago min. Narodne Obrane.

Spomenica Istranov Wilsonu. Istranski begunci ter izseljenci so poslali 25. pr. m. iz Ljubljane predsedniku Wilsonu spomenico v kateri opisujejo narodnostne razmere v Istri ter zahtevajo za isto, kakor tudi za vse ostalo sporno ozemlje plebiscit. Spomenico so za ostale podpisali: dr. G. Červar, dr. Fr. Jelušič, Fr. Petrič ter Julij Meran.

Česki katoliški duhovniki se ženijo. Te dni se je poročil v Pragi kat. duhovnik P. Zahradnik-Brodský, kateremu je 25. pr. m. sledil 50letni župnik Ferdinand Stijbor v Radvanich na Šleskem. Vzel je svojo kuharico, s katero je imel že tri otroke. "Večerné české slovo" pa poroča v svoji 222. številki: "Proti odpravi duhovniškega celibata so začeli češki duhovniki obsežno akcijo, med drugim pošiljajo tudi občinskim uradom letake v katerih jih pozivljajo, naj podpirajo njihovo stremeljenje pri vladi. Resnica je, da je odprta danes češki duhovščini do razrušenja celibata via facti, s prosto izvršitvijo: omožiti se, brez prošnjarenja okrog svojih predstojnikov, kakor je to že storila vrsta naših duhovnikov. Nekatere kmečke občine pa so odločno proti odpravi celibata."

Škandalozna tihotapska afera. Škandalozne tihotapske lopovščine v Medjimurju se vedno bolj množe, najnovejša pa gotovo presega vse poprejšnje. Takrat so hoteli gospodje Hirschsohn, Stern, Heitzler in drugi, katerih imena nam pa še niso znana spraviti v Madžarsko vagon tekstilnega blaga v skupni vrednosti čez 1.200.000 K. Dogovorili so se z nekimi častniki čakavske garnizije ter z njih pomočjo naročili lokomotivo iz Murakeresztura. Lokomotiva je res prišla, toda vmes je posegel nek orožnik, kateri je potem zaplenil vagon in tudi lokomotivo. Gospodje, ki so bili v zvezi s tem tihotapstvom, pa se s tem niso zadovoljili, temveč so začeli orožniku resno groziti, česar se pa ta ni zbal. Ti ga pa še niso pustili, ampak so ga pregovarjali še dalje celih 9 ur, od 4 zjutraj do 1 popoldan, naj jim pusti vsaj lokomotivo, če že ne vagona. Orožnik pa je ostal trden. Tako je prišla v našo posest madžarska lokomotiva, vredna 3 milijone ter vagon in vse blago. Oblast je kaznovala krivce z dvomesečnim zaporom ter globo 20.000 K. Sokrivce pa je naznanila vojaškemu sodišču.

"Sokol" v Studencih. V Studencih pri Mariboru se vrši v nedeljo dne 12. t. m. ob 15. uri popoldan v prostorih otroškega vrtca ustanovni občni zbor "Sokola v Studencih". Vse člani in prijatelje društva vabi k obilni udeležbi pripravljalni odbor.

Brzovlaka 5/5 a in 6/6 a Ljubljana—Dunaj staja začne a z dnem 6. t. m. zopet voziti in sicer za sedaj le trikrat na teden: v torek, četrtek in soboto.

Učitelji vpokojenci naj javijo šol. vodstvu v Krčevini: 1. če reflektujejo na velenjski premog; 2. koliko stotov žele; 3. natančni naslov stanovanja. Premog se dostavi na dom. Nujno!

V Šplitu se je otvorila trgovska akademija. Tako se je končno uresničila želja Splitčanov, ki so ta zavod že od nekaj zahtevali.

Brzojavni promet med Poljsko ter našo državo se je 6. t. m. zopet otvoril.

Ruška koča se začetkom prihodnjega tedna zapre. Na splošno željo se priredi zadnji izlet, in sicer: 1. zbirališče v soboto, dne 11. t. m. ob pol 14. uri na dvorišču "Narodnega doma." Odhod točno ob 14. uri; 2. zbirališče v nedeljo, dne 12. t. m. ob 5. uri na koroškem koločevnu. Vožnja do Ruš. Sestop obeh partij čez Šumik na Smolnik in v Ruše. Planinci ste vabljeni!

Velika nesreča se je pripetila v sredo 8. t. m. na Schmidovem trgu. Ko se je 15 letni, v Lendgasse št. 7 stanujoči mehaniški učenec Adolf Wudia proti eni uri popoldan peljal na kolesu čez Schmidov trg, mu je prišel nenadoma nasproti vojaški infanterijski voz, pripadajoč rez. bolnici št. I, katerega je vodil neki vojak. Wudia in voz sta trčila skupaj, tako, da je pri tem Wudia padel s kolesa pod voz, ki ga je na to povozil. Mladenec je dobil težke poškodbe na vratu ter na prsih. Ljudje, ki so prihiteli mimo so ga odnesli na bližnjo rešilno postajo, odkoder so ga potem z rešilnim autom prepeljali v splošno bolnico, kjer je kmalu na to podlegel dobljenim ranam. Očividci trdijo, da je nesrečo zakrivil vojak, ki je vodil voz, kateri se tudi po tem ni čisto nič zmenil za povoženega, ampak dirjal dalje v istem tempu.

Tatvina. Pri trgovcu Pihlerju na Glavnem trgu je bila uslužbena kot prodajalka Adela Pušnik, ki je v družbi s tam uslužbenim učencem Jozefom Hentschl pokradla za 15.000 K blaga. Kadar je popold. šel šef na južno, je prišla v trgovino mati učenca Ana Hentschl ter odnesla blago. Tatvini so prišli na sledeči način na sled: Hčerka od Hentschl je služila pri g. Ussar, kjer je ukradla dva prstana. Pri hišni preiskavi so našli pri materi tudi ukradeno blago.

Iz porotne dvorane.

V soboto, dne 4. oktobra.

Rodoinski prepiri.

Jakob Rep in njegova žena Ana Rep, posestnika v Ključarovcih pri Ormožu sta že leta 1918 izročila svoje posestvo hčerki Mariji in zetu Vincencu Gašpariču, izgovorila pa sta si dejansko posest in popoln hasek tega zemljišča do smrti enega izmed prepodajnikov in si pridržala do tistega časa neomejeno gospodarstvo. Ker je od sklepa te pogodbe minilo že 11 let in sta morala zakona Gašparič ves čas pridno delati, ne da bi imela kaj od posestva, dočim je Jakob Rep naprej samolastno gospodaril, je naravno, da je nastalo med njimi vedno bolj neznosno razmerje. Postajalo je čim dalje bolj napeto, ker je Jakob Rep nasilen človek, ki je zelo surovo nastopal proti svoji ženi in jo pretepal, česar pa zet Vincenc Gašparič ni dovolil. Razen tega se je Jakob Rep udal pijančevanju, bival je večinoma v svojem vinogradu, kamor je vabil tuje ženske in jih napajal, svojo ženo pa je popolnoma zanemarjal.

V svojem alkoholiziranem stanju je večkrat napadel ženo in zeta. Ker je ponovno izrazil grožnje, da bo ubil ali ustrčil svojo ženo, hčer ali pa zeta, so živeli vsi domači pred njim v večnem strahu in so celo ponoči zaslanjali okno s pločevinasto ploščo, da ne bi izvršil svoje grožnje in streljal v sobo.

Začetkom meseca maja 1919 je prišlo do več spopadov med njimi, katera je povzročil s svojo nasilnostjo Jakob Rep. Ko je 8. maja Jakob Rep s palico pretepel svojo hčerko, je branil Vincenc Gašparič svojo ženo in je tasta s pestmi nabil. Sličen spopad se je vršil tudi 16. maja, na kar se je podal Jakob Rep v svoj vinograd in se tam napil. Zvečer je v jezi vzel

nabito lovsko puško, ki jo je hranil v vinogradu, šel z njo pred domačo hišo, ter iz daljave kakih pet korakov od okna ustrelil skozi okno v sobo proti zetu, ki je sedel, nič hudega sluteč, pri mizi in večerjal, med tem ko sta žena in tašča opravljali živino v hlevu. Zadel ga je s šibrami mešane debelosti v levo stran lica in prsi, levo roko in nogo.

Poškodbe tega zavrtnega, iz razdalje kakih 7 do 9 m oddanega strela iz lovske puške so bile težke; poškodba levega očesa je bila celo smrtno nevarna, ker je navadno taka rana združena z vnetjem možganov, ki povzroči smrt. Poškodbe na levi roki in nogi so zacelile, strel pa je imel hude posledice: popolno oslepljenje levega očesa, oslabljenje in neporabljivost desne roke in noge in oslabljenje govora. Neporabljivost desne roke in oslabljenje desne noge je povzročil tisti projektil, ki je zadel levo oko, ter zadel in pretrgal v možganih živčne korenine desne roke in desne noge, kakor se to navadno zgodi, če zadene človeka mrtvoud. Ti nasledki bodo ostali trajni in bode Vinko Gašparič hiral celo življenje in bo nezmožen za vsako delo. Desna roka večinoma dol višji, desno nogo vlačil Gašparič za seboj, ker mu jo ni mogoče vzdigniti. Tudi mišice desne roke in noge so slabše kakor na levi strani.

Jakob Rep je svoje dejanje priznal in trdil, da je to storil iz jeze v pijanosti, a ne namenoma. Vse priče, celo težko poškodovani zet Vinko Gašparič, so se odpovedale pričevanju. Porotniki so zanikali vprašanje na uboj in so izrekli, da je Jakob Rep samo iz neprevidnosti, ne v slabem namenu, zadel svojega zeta in je bil nato zaradi pregreška zoper varnost življenja obsojen na pet mesecev zapora. Ker se mu všteje tudi preiskovalni zapor, se kmalu vrne domu.

Zadnje vesti.

(Posebna telefonska in brzojavna poročila "Mariborskemu delavcu").

Regent pri Trumbiču.

Beograd, 8. oktobra. Regent Aleksander je obiskal včeraj popoldne ministra za zunanje zadeve dr. Trumbića na njegovem stanovanju, ker je Trumbić še vedno bolan. Govori, se, da je regent vnovič prosil dr. Trumbića, naj poskusi sestaviti koncentracijsko vlado.

Dr. Korošec in tovariši odpotovali iz Beograda.

Beograd, 8. oktobra. Danes dopoldne je odpotovala večina članov Jugoslovanskega kluba z dr. Korošcem v domovino, kjer hočejo hujskati ljudstvo proti državi. V Beogradu so ostali le štirje poslanci.

Reško vprašanje.

Berlin, 8. oktobra. "Deutsche Allgem. Zeitung" javlja iz Curiha: Vesti o Reki si deloma nasprotujejo. Dočim je po eni strani razširjeno mnenje, da bo kriza kmalu rešena, namigava "Corriere della Sera" na neki nov dogodek, ki ne zadeva le Italije, nego vse zavezničke in ki je za skrajno kočljivi mednarodni položaj zelo vznemirljiv.

Berlin, 8. oktobra. Kakor poroča "Secolo", se bo Reka udeležila italijanskih volitev. Glasov "Italie" se bliža reško vprašanje rešitvi, kar sklepajo iz tega, da bodo Bado-gliove čete zamenjale d'Annunzieve prostovoljce. Badoglio bo v sporazumu s pariško konferenco zasedel Reko.

Wilsonova bolezen.

H a a g, 8. oktobra. "Nieuws Courant" poročajo iz Washingtona: Ker sta bila k Wilsonu poklicana sloviti očesni zdravnik dr. Schweinitz in živčni zdravnik dr. Dercam, se domneva, da je bolan Wilson tudi na možganih, ker kažejo boleznin v možgani čisto simptome v očeh. Specialisti pravijo, da za organično bolezen možganov ni nobenih znakov.

Vojaška diktatura v Romuniji.

Bukarešta, 8. oktobra 1919. Ker se stranke niso mogle zediniti za sestavo parlamentarne vlade, se je udal kralj pritisku vojaških krogov in privolil v uvedbo vojaške diktature. Imenoval je vlado, v kateri sedi nad polovico generalov. Tudi ministrski predsednik Artur Vaitolano je general.

Dopisi.

Rače. Dne 5. t. m. priredilo je v Račah na novo prekrščeno (poprej Freiwillige Feuerwehr) prostovoljno gasilno društvo v Račah veliko veselico z bogatim sporedom kakor „Vinsko trgatvo“, boj z konfeti, šaljiva pošta. Nismo se nadjali, da je v tem ogroženem kraju ljudstvo res tako zavzeto za narodno stvar, prišla so društva iz Frama, Hotinje vasi in z Polskave kakor tudi drugo občinstvo. Prepevaje slovenske pesmi zabavalo se je občinstvo do ranega jutra. Obiskovalcev je bilo nad 400, ki so z zadovoljnim srcem zapustili veselični prostor. Žalibog, da se ravno pri takih prireditvah najbolj posestniki Rač pogrešajo. V Račah ustanovilo se je sedaj tudi bralno društvo, ki nudi veliko podučnih knjig za čitanje po dolgih zimskih večerih. Prirejalo bo tudi predstave, tako da bo mogel vsak reči, da je ravno poprej najbolj nemčursko gnezdo postalo najbolj narodna prijetna vas v celim mariborskem okraju.

Sv. Križ nad Dravogradom 6. oktobra 1919. Tabor je bil prav dobro obiskan, nabralo se je preko 3000 zborovalcev. Pri službi božji so peli pevci Glasbene Matice v Mariboru Nedvedovo mašo in konečno našo kraljevsko himno. Vojaška godba je pri darovanju zaigrala nekaj krasnih koračnic. Po končanem crkvenem opravilu je pozdravil vse zborovalce gospod župnik Gabron, kateri je vse lepo priredil. Nato je podelil besedo višjemu poštarju Ravnikarju, ki je v poljudnem govoru temeljito opisal razmere v Jugoslaviji in v Nemški Avstriji. Ljudstvo je z zanimanjem sledilo izvajanjem govornika in mu navdušeno pritrdjevalo in obljubilo, da noče iti stradati v falirano Avstrijo ampak hoče ostati v lepi krasno se razvijajoči Jugoslaviji. Zborovanje se je okrog ene ure prekinilo in šele popoldne okrog treh nadaljevalo. Pevci Glasbene Matice iz Maribora so zapeli več krasnih zborov pod vodstvom g. svetnika Dev-a, vojaška godba je prav dobro in pridno igrala slovanske koračnice in prodajali so se na dražbi različni darovi. Dekleta so prodajale znake, razglednice in šopke. Na taboru smo opazili različne dostojanstvenike: Gospod podpolkovnik Škabar z mnogimi častniki, gospod okrajni glavar in gospod sodni svetnik iz Dravograda in še celo nekateri gospodi častniki iz Velikovca. Po končani dražbi se je ljudstvo zadovoljno razšlo in ravno tako zadovoljni so z uspehom tudi prireditelji. Neutrudljivi g. pevci so zapeli pred odhodom še par krepkih zborov in z „Lepa naša domovina“ se je zaključilo to lepo zborovanje.

Velik shod bo v nedeljo v Mariboru! Govorijo zastopniki vseh treh delov našega naroda: Srb, Hrvat in Slovenec. Agitirajte!

Razne novice.

Hlače nadvojvode Jožefa. Listi poročajo to-le zgodovinsko zanimivost: Ko je meščan Jožef Habsburg onega jutra, ko so ga oklicali za regenta, planil iz svoje postelje, je zapazil, da je eden izmed njegovih služabnikov, ki se je očitno nalezl boljše vizma, izginil v noči in odnesel s seboj za spomin zelo važen del Jožefove obleke — namreč hlače. Mislimo si lahko, kako zelo kritičen trenutek je bil to. Tu mu je priletel na pomoč neki prijatelj s parom svojih hlač, ki pa so bile preozke in mu niso

delale velikega veselja ob slovesnem vstopu v vladno palačo, v kateri je prevzel svojo novo oblast.

Smrtni dan dunajskega humorja. Nemški listi opisujejo razpoloženje in zunanjo sliko Dunaja v dne, ko je vsled pomanjkanja premoga popolnoma prenehal obrat električne cestne železnice in električna razsvetljava. Prvi dan je na srečo padel na nedeljo (21. t. m.), ko ljudem ni bilo treba na delo in po poslu. Ta dan si je pomagal Dunajčan z vsemi mogočimi konjskimi vozili in fiakarski konj je ta dan triumfal nad tehniko. Toda ko je zvečer začel liti dež, ki je padal neprestano 18 ur, ko se je mesto pogreznilo v temo, iz katere so svetile le acilenske svetilke v javnih lokalih, ko je naslednji delavni dan ob najslabšem vremenu vsak moral peš na delo, v trgovino, urad — tedaj je umrl dunajski humor, ki je bil dotlej srečno prenesel in preživel vse vojne težave in trpljenje.

D' Annunzio. Carl Miralaun opisuje d' Annunzia, kako ga je videl v Parizu: D' Annunzio se zdi ko ena sama tirada, sijajen, gostobeseden, mož, ki ima vseh deset prstov polnih izrekov, ki se bleste kot njegovi prstani. On plakatira sam sebe, svoja ljubezenska razmerja, svoje prstane, svoje drame in svoj pravilni telovnik, ki ga more v tem do skrajnosti odličnem pariškem salonu nositi samo božanski Gabrijel, ki ga vse občuduje in nihče ne vzame tega za resno. Na tem malem, skoraj opičje gibčnem, šepetajočem, kričečem in virtuozno plešočem možičku je bila imponujoča samo njegova pleša, najsijajnejša v Parizu, rožatno sijajoča, svilen blesteča — reklama za vse plešče, skoraj povod nove pariške mode. Nihče izmed navzočih ni mogel nositi tako nežno in skrbno negovane pleše, kot je bila d' Annunzijska, žametna odbijajoča, svilen blesteča — reklama za vseh barvah. V ostalem se pa ni vedel čisto po salonsko. Tako opisuje tega moža, ki je bil vedno nekaj posebnega in po svojih čudastvih in komedijanstvu nepremagljiv; o tem se lahko prepričamo danes.

Ludendorffov dar. Vojni spomini znanelega nemškega generala Ludendorffa bodo vrgli približno 20 milijonov čistega dobička. Ves ta denar je sklenil pisatelj darovati za „Ludendorffovo ustanovo“ za invalide. Tako naj bi svetovna vojna celila rane, ki jih je sama zadala.

Lord Bertie je umrl. Iz Londona poročajo, da je tam po kratki bolezni umrl lord Bertie, nekdanji poslanik Velike Britanije v Parizu, ki je bil eden najboljših angleških diplomatov, ki je preživel v diplomatski službi svojih 39 let. Delal je innogo na tem, da se je ustvarila ententa.

Slovensko mestno gledališče

REPERTOIRE:

V četrtek: „Ugrabljeni Sabinke“, abonn. B.
V petek: Zaprt.
V soboto: „Amnestija“, „Medved“, abonn. A.
V nedeljo popoldne ob 15. (13.): „Tugomer“ pri nižanih cenah. Zvečer: „Veriga“, abonn. B-3.

MALA OZNANILA.

Pouk v francoskem, hrvatskem in češkem jeziku. Naslov v upravnistvu. 3-2

1 klak, 1 cilinder, 56 cm, na prodaj. Naslov pove upravnistvo 3-2

Prodaj zimsko suknjo (moško) rjavo, angliško blago (800 K). Ogleda se lahko med 17.—18. uro popoldne. Naslov pove upravnistvo. 3-1

Na hrano in stanovanje se sprejmeta s 1. novembra dva gospoda. Naslov: Cesarska cesta št. 4, I. nadstropje, vrata 4. 3-1

Stanovanje iz treh sob in eno iz ene sobe in drugimi prostori, tudi cela vila, se odda takoj v najem pri kolodvoru v Račjem. 3-1

MESTNI KINO, Stolni trg

Ravnatelj: G. Siege

Od petka 10. do ponedeljka 13. oktobra:

Grof Monte Kristo

Senzacijski film v 25 delih, ki se predstavlja 14 dni. Po svetovnoznane romanu Aleksandra Dumas v 8 delih.

I. del: Edmund Dantes
II. del: Zaklad na Monte Kristo

Predstave se vrše vsak dan ob 18. (6.), 20. (8.) uri. V nedeljo ob pol 15. (pol 3.), 16. (4.), 18. (6.) in 20. (8.) uri.

V soboto in sredo predstava za tujce: „Grof Monte Kristo“.

Gospodična

za sprejem strank se takoj sprejme. Atelje »MAKART«, Gosposka ulica 27.

Dva pisalna stroja

kupi Mariborska eskomptna banka.

Dvostavno in ameriško

KNJIGOVODSTVO

Sestavlil V. Krottmeier, slovensko izdajo priredil profesor M. Dolencec. :: Založnik ZASEBNO UČILIŠČE LEGAT V MARIBORU

Prva moderna slovenska učna knjiga za knjigovodstvo

neizogibno potrebna za trgovske šole in samouk, zelo važna za trgovce, tovarnarje, obrtnike itd. — Cena 8 kron.

RAVNOKAR IZŠLA. Dobi se v vseh knjigarnah in v ZASEBNEM UČILIŠČU LEGAT V MARIBORU, :: Vetrinjska ulica 17/I. ::

Mariborska svetlolikarna in apretacija zastorov

Vetrinjska ulica 28

Prvovrstni zavod za snaženje in likanje perila v 5—8 dneh.

Nizke cene, najboljša postrežba.

Rezan in okrogel les

tramove — drva — oglje — kupuje vsako množino

„DRAVA“, lesna trgovska in industrijska družba z o. z. MARIBOR.

V zalogi »Tiskovne zadruga« v Mariboru je izšla brošura

„Jugoslovanska mučenika Zrinski in Frankopan“

Spisal Matija Pirc, profesor v Mariboru.

Brošura stane 1—K, s poštnino 1'05 K. Dobi se v vseh knjigarnah. Šolskim vodstvom pri večjih naročilih 10% popusta.